

Kyrkbåten Roanta

Sjön Anten och Loholm

2000 bildades Kvarnabo kyrkbåtsförening. 2003 fick sjön Anten en ny kyrkbåt, byggd på Sollerön i Dalarna. Därmed återupptogs en nästan hundraårig tradition.

1915 invigdes Antens kyrka väster om sjön. Dessförinnan fick folk väster om sjön ta sig till Långareds kyrka öster om sjön bäst de kunde. På sommaren rodde man med kyrkbåtar, på vintern gick man över isen. När isen varken bar eller brast fick man gå runt sjön. Det var långt!

Fram till 1915 fanns det ett tiotal kyrkbåtar varav åtminstone en var mer än tolv meter lång. De viktigaste tilläggsplatserna var

Kvarnabo – Bruks udde	2 km
Sjöbäcken – Mjönäs	1,5 km
Arelid – Vänga hagar, Kyrkesten	1 km
Humblebo – Hällnäs	3 km

Se kartsbild på nästa sida.

Båthus och kyrkbåten Roanta

Namnet Roanta kommer från sagan om sjöfrun Anta och riddaren Gomer. Se nästa sida.

Från Holmängen, Porten och Djurgården rodde man till Attholmen. Efter sjöresan hade man sen 1-3 km att gå. De som hade längst väg behövde 2½ timma för att ta sig till kyrkan.

När järnvägen kom år 1900 startade en ångbåtslinje så att folk öster om sjön lättare kunde ta sig till tåget i Kvarnabo. En av ångbåtarna hette Greve Gomer, en annan Gustav Vasa.

Kyrkbåten Roanta vid hemmahamnen Kvarnabo 2004

Det aktre, röda årparet ror in takt. Mitt i bild berget Väsåsen nordost om Gräfsnäs.

Anten – sagornas sjö

Det finns flera sägner om Anten och Gräfsnäs. De kom på pränt i slutet av 1800-talet. Gomer anses vara lagmannen Gudmar Månsson Hjortehuvud.

I forntiden bodde riddar Gomer på Loholm. Samtidigt hade en jätte vid namn Åland sin bostad i en bergklyfta på andra sidan sjön Anten (vid Ålanda). Han var sjöfrun Antas älskare och han hade lycka och framgång i allt han företog sig så länge han var henne trogen.

Men så förgapade han sig i dottern till riddaren på gården Uplo (norr om Anten). En dag brände han gården, slog ihjäl riddaren och rövade bort den sköna dottern.

På hemvägen mötte han på Antens is riddar Gomer som skyndade till den högljutt klagande jungfruns hjälp. Efter en hård strid segnade jätten död ner på isen medan riddaren förde den sköna som sin brud hem till borgen på Loholmen.

Så gick det en tid och Anta beslöt sig för att hämnas sin fallne älskare. En dag då riddaren med sin väpnare Hjalmar var ute på sjön för att förlusta sig med fiske, uppstod ett så hårt väder att de höll på att förgås.

I detsamma visade sig Anta och sade att nu var riddaren i hennes våld och att hon ville hämnas Åland. Gomer bad henne om ett års uppskov. Det gick hon med på men därefter skulle de mötas på ett överenskommet ställe.

När tiden var inne tyckte inte Gomer han behövde lyda ett troll. Men då blev Anta vred och lät vattnet i sjön stiga så att Gomer med sin familj måste fly upp i borgens översta våning. Då vattnet fortsatte stiga förstod riddaren att han måste offra sig för de sinas räddning. Han ropade ut över sjön att han skulle uppfylla sitt löfte.

Strax föll vattnet undan och Gomer med sin väpnare begav sig till mötesplatsen. Han tog av sig hatten och störtade sig i Antas famn. Från en berghäll ropade väpnaren förgäves efter honom.

Den stora stenen vid mötesplatsen kallas än i dag Gomers sten (mellan Gräfsnäs och Loholm). Berghällen där väpnaren stod heter Kallarehäll (vid Humlebo). Vill man ha lycka med vind och fiske skall man lyfta på hatten när man går där förbi.

Text: Bo Björklund.

Bilder: Kvarnabo kyrkbåtsförening.

Sjön Anten och Loholmen

På 1300-talet omnämns Anten som Alti efter det fornnordiska Alpi som betyder svan.

Anten är en fiskrik sjö med cirka 18 fiskarter. Abborren dominerar men det är också välförsett med gädda, siklöja och mört. Öring, ål och lake är också väl representerade arter.

På 1990-talet inplanterades gös med positivt resultat. Markägarna runt sjön ingår i en förening som främjar fisket.

Loholmen utanför Holmängen kan ha varit bebyggd med en borg redan på vikingatiden. Vid 1300-talets början ägdes Loholm av Västergötlands lagman Gudmar Månsson Hjortehuvud, sagans greve Gomer.

Sonen Ulf var gift med Birgitta Birgersdotter, den heliga Birgitta. Ulfs bror Magnus gifte sig med Birgittas syster Katarina.

Loholm hade en 300 meter lång brygga in till land. Bönder, uppretade av det hårda fogdeväldet, brände borgen på 1500-talet. I sen tid har utgrävningar gjorts på Loholm.

Borgen på Loholm var föregångare till Gräfsnäs slott. Det var Sten Eriksson Leijonhufvud, sväger till Gustav Vasa, som påbörjade slottsbygget.

1536 lär Gustav Vasa ha hämtat sin andra hustru, Margareta Leijonhufvud, från Loholm.